

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องคุณธรรมในปัญญาสชาดฉบับล้านนา ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์คุณธรรมจากพฤติกรรมตัวละครที่ปรากฏในปัญญาสชาด

ตอนที่ 2 วิเคราะห์แบบเรื่องของปัญญาสชาด

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์คุณธรรมจากพฤติกรรมตัวละครที่ปรากฏในปัญญาสชาด

ผลการวิเคราะห์คุณธรรมจากพฤติกรรมตัวละครที่ปรากฏในปัญญาสชาด ดังตารางที่ 4.2–4.9

ตารางที่ 4.1 สรุปคุณธรรมจากพฤติกรรมตัวละครที่ปรากฏในปัญญาสชาด

ลำดับ ที่	เรื่อง	คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ								รวม
		ขยัน	ประหยัด	ซื่อสัตย์	มี วินัย	สุภาพ	สะอาด	สามัคคี	มี น้ำใจ	
1	สมุททโมสชาดก	/			/	/	/	/		5
2	สุธนชาดก	/		/			/			3
3	สุธนุชาดก								/	1
4	รัตนปโชตชาดก					/			/	2
5	สิริวิบูลกิตติชาดก	/								1
6	วิบูลราชชาดก						/		/	2
7	สิริจุฑามณีชาดก						/		/	2
8	จันทราชชาดก						/		/	2
9	สุกมิตตชาดก		/							1
10	สิริธรรชาดก		/				/		/	3
11	ทุลลภันตชาดก			/	/	/			/	4

ตารางที่ 4.1 สรุปคุณธรรมจากพฤติกรรมตัวละครที่ปรากฏในปัญญาชาดก (ต่อ)

ลำดับ ที่	เรื่อง	คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ								รวม
		ขยัน	ประหยัด	ซื่อสัตย์	มี วินัย	สุภาพ	สะอาด	สามัคคี	มี น้ำใจ	
12	อาทิตชาดก					/	/	/	/	4
13	ทุกัมมานิกชาดก								/	1
14	มหาสุรเสนชาดก						/		/	2
15	สุวรรณกุมารชาดก				/	/	/	/	/	5
16	กนกวรรณราช ชาดก						/		/	2
17	วิธีบัณฑิตชาดก						/	/		2
18	ธรรมโสณกชาดก	/								1
19	สุทัสนชาดก						/			1
20	วิภูฏังคสิราชชาดก				/	/	/		/	4
21	โบราณกบิลราช ชาดก						/		/	2
22	ธรรมิกบัณฑิตราช ชาดก						/		/	2
23	จากทานชาดก						/		/	2
24	ธรรมราชชาดก					/	/		/	3
25	นรชีวะชาดก		/							1
26	สุรูปชาดก			/			/			2
27	มหาปทุมชาดก					/	/	/	/	4
28	ภันฑาคารชาดก						/			1
29	พหลดาวิชาดก			/						1
30	เสตบัณฑิตชาดก			/						1
31	ปุปผชาดก					/	/		/	3
32	พราณสิราชชาดก			/	/			/		3
33	พรหมโฆสราช ชาดก						/		/	2
34	เทวรุกขกุมารชาดก		/				/			2
35	สลกชาดก			/					/	2

ตารางที่ 4.1 สรุปคุณธรรมจากพฤติกรรมตัวละครที่ปรากฏในปัญญาสชาดก (ต่อ)

ลำดับ ที่	เรื่อง	คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ								รวม
		ขยัน	ประหยัด	ซื่อสัตย์	มี วินัย	สุภาพ	สะอาด	สามัคคี	มี น้ำใจ	
36	สิทธิสารชาดก						/	/		2
37	นรชิวกรฐินทาน ชาดก	/					/			2
38	อติเทวราชชาดก	/					/		/	3
39	ปาจิตตกุมารชาดก					/				1
40	สรรพสิทธิชาดก					/	/		/	3
41	สังขปัดตชาดก	/					/		/	3
42	จันทเสนชาดก		/	/			/			3
43	สุวรรณกัจจลปชาดก					/			/	2
44	สิโสรชาดก	/			/	/	/	/	/	6
45	วรวงสชาดก	/								1
46	อรินทมชาดก						/		/	2
47	รถเสนชาดก	/					/			2
48	สุวรรณสิริสาชาดก								/	1
49	วนาวนชาดก								/	1
50	พากุลชาดก						/		/	2
รวม		10	5	8	6	13	33	8	30	

จากตารางที่ 4.1 แสดงว่าคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการจากพฤติกรรมตัวละครที่ปรากฏในปัญญาสชาดกที่ปรากฏมากที่สุดคือ คุณธรรมด้านความสะอาดมี 33 เรื่อง ได้แก่ สมุททโมสชาดก สุธนชาดก วิบุลราชชาดก สิริจุทามณชาดก จันทราชชาดก สิทธิราชชาดก อาจิตชาดก มหาสุรเสนชาดก สุวรรณกุมารชาดก กนกวรรณราชชาดก วิชัยบัณฑิตชาดก สุทัสนชาดก วัฏฏังคุติราชชาดก ไปราณกบิลราชชาดก ธรรมิกบัณฑิตราชชาดก จาคทานชาดก ธรรมราชชาดก สุรูปชาดก มหาปทุมชาดก ภัณฑาคารชาดก ปุပ္ผชาดก พรหมโมสราชชาดก เทวรุกขกุมารชาดก สิทธิสารชาดก นรชิวกรฐินทานชาดก อติเทวราชชาดก สรรพสิทธิชาดก สังขปัดตชาดก จันทเสนชาดก สิโสรชาดก อรินทมชาดก รถเสนชาดกและพากุลชาดก คุณธรรมที่

ปรากฏลงมาก็คือคุณธรรมด้านความมีน้ำใจ มี 30 เรื่อง ได้แก่ สุธนุชาดก รัตนปโชตชาดก วิบุลราชชาดก สิริจุฑามณชาดกจันทราชชาดก สิริธรรชาดก พุทธบัณฑิตชาดก อาทิตชาดก ทุกัมมานิกชาดก มหาสุรเสนชาดก สุวรรณกุมารชาดก กนกวรรณราชชาดก วัฏฏังคคูสิราชชาดก ไปราณกบิลราชชาดก ธรรมิกบัณฑิต-ราชชาดก จาคทานชาดก ธรรมราชชาดก มหาปทุมชาดก ปุณฺณชาดก พรหมโฆสราชชาดก สลภชาดก อติเวรราชชาดก สรรพสิทธิชาดก สังขปิตตชาดก สุวรรณกัจจปชาดก สีโสธราชชาดก อรินทรมชาดก สุวรรณสิทธาชาดก วนาวนชาดกและพากุลชาดก คุณธรรมที่ปรากฏน้อยที่สุดคือคุณธรรมด้านความประหยัคมี 5 เรื่อง ได้แก่ สุกมิตตชาดก สิริธรรชาดก นรชิวชาดก สลภชาดก และจันทเสนชาดก

คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการจากพฤติกรรมตัวละครที่ปรากฏในปัญญาสชาดกแต่ละเรื่อง คุณธรรมที่ปรากฏมากที่สุด มี 6 ประการ ทั้งนี้แต่ละเรื่องจะมีคุณธรรมที่ปรากฏไม่ซ้ำกัน ได้แก่เรื่อง สีโสธราชชาดก คุณธรรมที่ปรากฏรองลงมามี 5 ประการ แต่ละเรื่องจะมีคุณธรรมที่ปรากฏไม่ซ้ำกัน ได้แก่เรื่อง สมุททโฆสชาดก สุวรรณกุมารชาดก และคุณธรรมที่ปรากฏน้อยที่สุดมี 1 ประการ ได้แก่เรื่อง สุธนุชาดก สิริวิบุลภิกขิตตชาดก สุกมิตตชาดก ทุกัมมานิกชาดก ธรรมโสนทกชาดก สุทิสนชาดก นรชิวชาดก ภัณฑาคารชาดก พหุลาคาวิชาดก เสตบัณฑิตชาดก ปาจิตตกุมารชาดก วรวงสชาดก สุวรรณสิทธาชาดกและวนาวนชาดก

ทั้งนี้ได้นำเสนอรายละเอียดการวิเคราะห์คุณธรรมแต่ละด้าน ดังตารางที่ 4.2 – 4.9 ในภาคผนวก ข หน้า 61-150

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์แบบเรื่องของปัญญาสชาดก

จากการวิเคราะห์แบบเรื่องของปัญญาสชาดกพบว่าในปัญญาสชาดกทั้ง 50 เรื่องมีองค์ประกอบของเรื่อง 4 ด้าน ได้แก่

- 1.ปัจจุบันวัตถุ
2. อดีตวัตถุ
3. คาลา
4. สโมธาน

ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1.ปัจจุบันวัตถุ เรื่องจะเริ่มต้นด้วยภิกษุสนทนากันในโรงธรรมถึงเรื่องพระโพธิ์สัตว์ในอดีตชาติบ้าง เรื่องกรรมของพวกเขาบ้าง พระพุทธเจ้าทรงทราบด้วยทิพยโสตญาณ จึงเสด็จมาตรัสพระธรรมเทศนา

2. **อดีตวัตถุ** จะกล่าวถึงเรื่องที่เกิดขึ้นแล้วในอดีตชาติของพระพุทธเจ้า เมื่อครั้งเป็นพระโพธิสัตว์

3. **กาลา** เนื้อเรื่องจะดำเนินเรื่องด้วยบทร้อยแก้วแล้วจะคั่นด้วยกาถาซึ่งเป็นบทร้อยกรองที่เป็นภาษาบาลีสลับกัน

4. **สโมธาน** จะกล่าวถึงตัวละครในอดีตชาติได้กลับชาติมาเกิดเป็นใครบ้าง ทำให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ชาติ

ตารางที่ 4.2 ตัวอย่างการวิเคราะห์เรื่อง สมุททโมสชาดก

แบบเรื่อง	เนื้อเรื่อง
1.ปัจจุบันวัตถุ	วันหนึ่งภิกษุทั้งหลายนั่งประชุมกันในธรรมศาลา ได้สนทนากันถึงเรื่องที่พระพุทธเจ้าทรงสละราชสมบัติเพื่อใคร่ได้พระนางพิมพาโสธรา ฝ่ายองค์สมเด็จพระบรมศาสดา ได้ทรงสดับคำของพระสงฆ์ทั้งปวงด้วยทิพยโสตญาณ จึงเสด็จจากพระคันธกุฎีไปสู่ที่ประชุม ทรงประทับ ณ ธรรมาสน์ แล้วดำรัสถามถึงสาเหตุที่มาประชุมสนทนากัน พระสงฆ์จึงกราบทูลเรื่องที่กล่าวมานั้นให้ทรงทราบ องค์สมเด็จพระศาสดาจึงนำเรื่องอันมีแล้วแต่หนหลังมาแสดง
2.อดีตวัตถุ	พระเจ้าวินททัตเสวยราชสมบัติในพรหมบุรีนคร มีพระอัครมเหสีทรงพระนามว่าพระนางเทพธิดา เมื่อเวลาประสูติเกิดเหตุมหัศจรรย์มีเสียงลั่นทั้งโลก เพราะฉะนั้นจึงได้ถวายพระนามพระโพธิสัตว์ว่า สมุทททโมสราชกุมาร เมื่อพระโพธิสัตว์พระชันษาได้ 16 ปี มีพระกายงามโสภา และได้ทรงศึกษาศิลปศาสตร์รู้ชำนาญ มีกิตติศัพท์แผ่ชานลือไปทั่วโลก
3.กาลา	พระเจ้าวินททัตเสวยราชสมบัติในพรหมบุรีนคร มีพระอัครมเหสีทรงพระนามว่าพระนางเทพธิดา เมื่อเวลาประสูติเกิดเหตุมหัศจรรย์มีเสียงลั่นทั้งโลก เพราะฉะนั้นจึงได้ถวายพระนามพระโพธิสัตว์ว่า สมุทททโมสราชกุมาร เมื่อพระโพธิสัตว์พระชันษาได้ 16 ปีมีพระกายงามโสภา และได้ทรงศึกษาศิลปศาสตร์รู้ชำนาญ มีกิตติศัพท์แผ่ชานลือไปทั่วโลก

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

แบบเรื่อง	เนื้อเรื่อง
4.สโมธาน	ครั้งนั้นเทวทัตเป็นวิทยากรที่ลักพระขรรค์ พระเจ้าสิริสุทโธทน์เป็น พระเจ้าวินนททัต พระสิริมหามายาเป็นนางเทพธิดา อานนท์เป็นบุตร ปุโรหิต ราหุลเป็นบุตรอำมาตย์ สาริบุตรเป็นพระเจ้าสิริสีหะนรคุต พระมหาปชาบดีโคตรมีเป็นพระนางกนกวดี โมกคัลลาน์เป็นพระยา ทุมมราช อนุรุธเป็นพระอินทร์ อุบลวรรณาเป็นนางมณีเมขลา พิมพา เป็นนางวินทุมดี พระโพธิสัตว์เป็นสมุทรวชิราวุธ

ทั้งนี้ได้นำเสนอรายละเอียดการวิเคราะห์แบบเรื่องของปัญญาสาขากทั้ง 50 เรื่องใน
ภาคผนวก ข